

Универсална Библиотека

„ХЕМУСЪ“

МОРИСЪ МЕТЕРЛИНКЪ

СМЪРТЬТА
НА
ТЕНТАЖИЛЯ

№ 10

Цѣна 1 л.

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО „ХЕМУСЪ“
СОФИЯ

Жабеликов

МОРИСЪ МЕТЕРЛИНКЪ

СМЪРТЬТА
НА
ТЕНТАЖИЛЯ

Пръведе отъ оригинала
НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВЪ

Издание на акционерното дружество „Хемусъ“
София

Л И Ц А :

Тентажилъ

Игрена

Белланжера

}

сестри на Тентажиля.

Агловаль

Три еслужителки на царицата

ДѢЙСТВИЕ I.

На връхъ хълма, който се издига надъ
замъка.

(Влиза Игрена, водеща Тентажиля за ржка).

Игрена Лошо ще минешъ своята първа нощъ, Тентажилъ. Вече бушува морето край насъ, — и дървесата ридаятъ. Късно е. Скоро луната ще зайде задъ тополитѣ, които ограждатъ двореца . . . Ето ни сами, макаръ че тука, може би, трѣба да се живѣе подъ закрила. Съкашъ, нѣкой дебне тука, кога ще приближи най-малкото щастие. Казахъ си нѣкога азъ — въ глѣбината на своята душа; — и самъ Богъ дори — едва би могълъ да го чуе; — казахъ си нѣкога азъ, че ще бжда честита . . . И друго не трѣбаше; а не слѣдъ дълго, нашиятъ старъ баща умрѣ и нашитѣ двама братя изчезнаха, безъ нѣкой да може каза, дѣ сж тѣ. Ето ме съвсѣмъ сама, съ моята бѣдна сестра и съ тебе, мой малъкъ Тентажилъ; и азъ нѣмамъ вѣра въ бждещето . . . Ела тука; седни на моитѣ колѣнѣ. Пригърни ме най-напрѣдъ; и сложи своитѣ ржчици, тука, около моята шия . . . не ще смогнатъ да ги отдѣлятъ, може би . . . Спом-

няшъ ли онова врѣме, когато те носѣхъ вечеръ, щомъ часътъ настъпваше — и когато ти се страхуваше отъ сѣнкитѣ на моята лампа въ дългитѣ коридори безъ прозорци? — Азъ почувствувахъ, че душата ми затрептѣ на устнитѣ, щомъ пакъ те видѣхъ изеднѣжъ, тая заранъ... Мислѣхъ те тѣй далече и тѣй добрѣ подслоненъ... Кое те застави да дойдешъ тука?

Тентажилъ. Азъ не зная, сестрице.

Игрена. Нима не знаешъ още, какво си казваха тѣ?

Тентажилъ. Казваха, че трѣба да се трѣгне.

Игрена. Но защо трѣбало да се трѣгне?

Тентажилъ. Защото царицата искала туй.

Игрена. Не казваха ли, защо тя иска това? Увѣрена съмъ, че сж казали много нѣща...

Тентажилъ. Сестрице, азъ нищо не чухъ.

Игрена. Когато разговаряха помежду си, какво си казваха?

Тентажилъ. Сестрице, тѣ говорѣха низко.

Игрена. Всѣкога ли?

Тентажилъ. Всѣкога, сестро Игрена, — освѣнъ когато ме гледаха.

Игрена. Не продумаха ли нищо за царицата?

Тентажилъ. Казаха, сестро Игрена, — че не сж я виждали.

Игрена. Че тия, които бѣха съ тебе на пристанището — и тѣ ли нищо не казваха?

Тентажилъ. Тѣ говорѣха само за вѣтъра и платната, сестро Игрена.

Игрена. Ахъ!... Туй не ме очудва, мое дѣте...

Тентажилъ. Тѣ ме оставиха самъ-самичъкъ, сестро.

Игрена. Слушай, Тентажилъ, азъ ще ти кажа туй, което зная...

Тентажилъ. Що знаешъ ти, сестро Игрена?

Игрена. Нищо, мое дѣте... Сестра ми и азъ — ние живуваме тука отъ рождение, безъ да сме посмѣли да разберемъ нѣщо отъ всичко туй, което става. Азъ дълго живѣхъ, като слѣпа, на този островъ; и всичко ми се струваше естествено... Не виждахъ нищо друго, освѣнъ птица, която фъркаше, — листъ, който падаше — роза, която се разтваряше. Владѣеше такава мълчание тука, че зрѣлиятъ плодъ, който падаше въ парка, извикваше всички лица на прозорцитѣ... И сѣкашъ че нѣмаше у никого подозрѣния... но една нощъ азъ узнахъ, че нѣщо друго трѣбаше да има тука... Искахъ да избѣгамъ — и не можахъ... Разбра ли туй, което казахъ азъ?

Тентажилъ. Да, да, сестрице, — разбирамъ всичко, което искашъ...

Игрена. Тогава, да не говоримъ за това, което не знаемъ . . . Виждашъ ли тамъ задъ мъртвитѣ дървеса, които замръжватъ кръгъ зора, виждашъ ли тамъ замъка — въ дъното на долината?

Тентажилъ. Туй тъмното ли, сестро Игрена?

Игрена. Той е тъменъ, наистина . . . Разположенъ въ глѣбината на най-дълбоки мрачини . . . Трѣба да живѣятъ тамо хора . . . Тѣ биха могли сгради замъка и връхъ високитѣ планини, които го заобикалятъ . . . Сини сж височинитѣ денемъ . . . Биха дишали. Биха видѣли морето, ливадитѣ — отвждѣ скалитѣ. Но тѣ сж намѣрили за по-добрѣ да го построятъ въ дъното на долината; и въздухътъ дори не слиза толкозъ низко . . . Той се прѣвръща въ съсипни — никой не обръща внимание . . . Стѣнитѣ се разпукватъ и сѣкашъ се разтапятъ въ мрачинитѣ . . . Само кулата остава ненападната отъ врѣмето. Тя е огромна и сградата е всѣкога подъ нейна сѣнка . . .

Тентажилъ. Тамъ свѣти нѣщо, сестро Игрена . . . Виждашъ ли, виждашъ ли голѣмитѣ червени прозорци? . . .

Игрена. Прозорцитѣ на кулата, Тентажилъ; едничкитѣ, въ които ще видишъ свѣтлина — и тамъ е тронътъ на царицата.

Тентажилъ. Не ще ли я видя — царицата?

Игрена. Никой не може да я види . . .

Тентажилъ. Защо не може да я види никой?

Игрена. Приблѣжи се още повече, Тентажилъ . . . Нито птица, ни трѣвица, не трѣба да ни чуять . . .

Тентажилъ. Нѣма тукъ трѣвица, сестро . . . (Мълчание). — Какво прави тя, царицата?

Игрена. Никой туй не знае, мое дѣте. Тя не се показва . . . Живѣе тамъ съвсѣмъ сама, въ своята кула — и тия, които ѝ прислужватъ, не излизатъ прѣзъ деня . . . Тя е много стара, майка на нашата майка, а иска да царува сама . . . Тя е подозрителна и завистлива, — казватъ, че е безумна. Бои се да се не възкачи нѣкой на нейния прѣстолъ — и безсѣмнѣно все отъ тоя страхъ тя е пожелала да те водять тука . . . Нейнитѣ заповѣди се изпълнятъ безъ да се знае какъ . . . Тя никога не слиза — и всичкитѣ врати на кулата сж затворени и нощемъ, и денемъ . . . Азъ никога не съмъ я виждала, но други сж я виждали — невѣмъ прѣзъ врѣмето, когато била млада . . .

Тентажилъ. Много грозна ли е, сестро Игрена?

Игрена. Казватъ, че не е хубава и че ставала огромна . . . Но ония, които сж я видѣли, не смѣятъ вече да говорятъ за нея . . . Но кой знае, дали и тѣ сж я видѣли? . . . Тя има власть, — която никой не разбира; и ние живѣемъ тука съ неблагоприятно тежъкъ товаръ на душата . . . Ти не трѣба да се плашишь толкозъ много или да се подавашъ на лоши съ-

нища; ние ще да бдимъ надъ тебе, мой малъкъ Тентажилъ, и злото не ще може те настигна; но не се отдалечавай отъ мене, отъ твоята сестра Белланжера, нито отъ нашия старъ учитель Агловаль...

Тентажилъ. И отъ Агловаля ли, сестро Игрена?

Игрена. И отъ Агловаля сжщо... Той ни обича...

Тентажилъ. Той е толкова старъ, сестрице!

Игрена. Той е старъ, но много мждъръ... Едничкиятъ приятель, който ни остава; — и той знае много... Странно, тя те е заставила да дойдешъ, безъ да прѣдизвѣсти нѣкого... Не зная, що става въ сърцето ми... Бѣхъ тжжна и честита, като те знаехъ толкова далече, отвждъ морето... А сега... Бѣхъ очудена... Излизамъ тая сутринь, за да видя, дали слънцето възлѣзва надъ планинскитѣ висини — и тебе виждамъ на прага... Познахъ те изеднѣжъ...

Тентажилъ. Не, не, сестрице, — азъ прѣвъ се засмѣхъ...

Игрена. Азъ не можехъ да се засмѣя изеднѣжъ... Ти ще разберешъ... Врѣме е, Тентажилъ, — и тъмна буря се издига надъ морето... Пригърни ме, по-силно, още, още, — прѣди да се изправишъ... Ти не знаешъ, че те обичатъ... Дай ми своята ржчица... Азъ ще я пазя добрѣ — и ние ще влѣземъ въ порутения замъкъ...

(Излизатъ).

ДЪЙСТВИЕ II.

Зала въ замъка.

(Завѣсата открива Агловаля и Игрена. — Влиза Белланжера).

Белланжера. Дѣ е Тентажилъ?

Игрена. Тука. — Не говори много силно. Той спи въ другата стая. Изглеждаше малко блѣдень, малко измжченъ дори. Бѣше уморенъ отъ пжтуването и отъ дългия морски пжтъ. Или пжкъ въздухътъ на замъка смути неговата малка душа. Той плачеше безпричинно. Азъ го приспивахъ на своитѣ колѣнѣ; ела да видишъ... Той спи въ нашето легло. Спи много дълбоко, съ ржка на чело, като малъкъ печаленъ царь...

Белланжера, (като се потапя ненадѣйно въ сълзи). Сестро моя! сестро моя!... моя бѣдна сестро!...

Игрена. Какво има?

Белланжера. Не смѣя да кажа това, което зная... и не съмъ увѣрена, дали зная нѣщо... и при се това, азъ чухъ това, което не може да се чува...

Игрена. Какво си чула ти?

Белланжера. Минавахъ край коридоритѣ на кулата...

Игрена. А?...

Белланжера. Едната врата бѣ открьхната, отворихъ я съвсѣмъ тихо... влѣзохъ...

Игрена. Дѣ влѣзе?

Белланжера. Никога не съмъ виждала... Имаше други коридори, освѣтени съ лампи; послѣ, галерии въ долния етажъ, които нѣмаха изходъ... Знаехъ, че е забранено да се върви напредъ... Страхувахъ се и щѣхъ да се върна назадъ, когато ме изненада нѣкакъвъ шумъ — гласове, които се чуваха едвамъ.

Игрена. Трѣба да сж били служителитѣ на царцата; тѣ живѣятъ въ подножието на кулата...

Белланжера. Не зная точно, що бѣше това... Трѣбаше да ни дѣли не една врата; и азъ долавяхъ гласовѣтѣ, като гласа на човѣкъ, когото душатъ... Приближихъ до колкото можахъ... Не съмъ увѣрена въ нищо, но ми се струва, чѣ тѣ говорѣха за дѣте, пристигнало днесъ, за златна корона... Тѣ, сѣкашъ, се смѣха...

Игрена. Смѣха ли се?

Белланжера. Да, азъ мисля, че се смѣха... ако не плачеха — или пъкъ туй бѣше нѣщо, което не разбирахъ, защото не се чуваше добръ, а тѣхнитѣ гласове бѣха тихи... Тѣ всички, сѣкашъ, се вълнуваха — подъ сводовѣтѣ... Говорѣха за дѣте, което

царицата искала да види... Тъ ще дойдатъ,
навѣрно, тая вечерь ..

Игрена. Какво?... Тая вечерь ли?

Белланжера. Да... Да... Азъ мисля,
че тая вечерь...

Игрена. Не споменаха ли тѣ нѣчие име?

Белланжера. Тѣ говорѣха за дѣте, за
съвсѣмъ малко дѣте...

Игрена. Друго дѣте нѣма тука...

Белланжера. Тѣ издигнаха малко гла-
са си въ тая минута, тѣй като едната отъ
тѣхъ каза, че денятъ му, сѣкашъ, не е още
дошълъ...

Игрена. Зная какво означава това —
и не за пръвъ пжть излизатъ тѣ отъ кула-
та... Азъ знаехъ добрѣ, защо го е заставила
тя да дойде... но азъ не можехъ да вѣр-
вамъ, че тя ще бърза толкова много!... Ще
видимъ... ние сме трима и имаме врѣме...

Белланжера. Какво ще правишъ ти?

Игрена. Не зная още какво ще правя,
но ще я очудя... знаете ли вие, що значи
това — вие, които треперите?... Азъ ще ви
кажа...

Белланжера. Какво?

Игрена. Тя не ще го вземе безъ мжка...

Белланжера. Ние сме сами, сестро
Игрена...

Игрена. А! наистина, ние сме сами!...
Има само едно срѣдство, и то ни се удава
всѣкога!... Да чакаме на колѣнѣ, както другъ
пжть... (Съ ирониченъ гласъ). Тя, може би,

ще се смили!... Тя се укротява съ сълзи... Тръба да се съгласимъ на всичко, каквото ни иска; тя ще се усмихне, може би; тя обича да жали всички, които колѣничатъ... Тя е тамъ отъ години, въ своята огромна кула, за да изтрѣбва нашитѣ, безъ да е по-смѣлъ нѣкой да я удари въ лицето... Тя е тамъ връхъ нашата душа, като надгробенъ камъкъ и никой не смѣе да разплете ржцѣ... Когато имаше тука мъже, тѣ сжщо се страхуваха и падаха на очитѣ си... Днесъ е редътъ на жената... Ще видимъ... Врѣме е да се възстане най-послѣ. Не се знае, на какво почива нейната властъ, и азъ не искамъ вече да живѣя подъ сѣнката на нейната кула... Идете си, идете си и двама — и ме оставете съвсѣмъ сама, щомъ и вие треперите... Азъ я чакамъ...

Белланжера. Сестро моя, азъ не зная какво трѣба да се върши, но азъ оставамъ съ тебе...

Агловаль. И азъ ще да остана, дъще моя... Отъ дълго врѣме душата ми е безпокойна... Ще се помжчите... Ние се помжчихме не единъ пжтъ...

Игрена. Вие се помжчихте... и вие ли?

Агловаль. Тѣ всички опитаха... Но въ послѣдната минута изгубиха сила.. И вие ще видите... Ако тя ми заповѣдаше да се изкача при нея тая вечеръ, азъ бихъ сложилъ своитѣ двѣ ржцѣ, безъ да кажа нѣщо; и моитѣ морни нозѣ биха възкачвали съл-

бата, ни полека, ни бързо, макаръ да зная, че никой не слиза по тая сълба съ отворени очи Азъ нѣмамъ вече смѣлость срѣщу нея. . . . нашитѣ рѣцѣ не служатъ за нищо — и не достигатъ никого Не тия рѣцѣ сж потрѣбни тука и всичко е безполезно Но азъ искамъ да ви помогна, защото вие се надѣвате Затворете вратитѣ мое дѣте Събудете Тентажиля; оградете го съ вашитѣ голи рѣчици и го сложете въ вашитѣ скути ние нѣмаме друга защита

ДЪЙСТВИЕ III.

Сжщата зала.

(Завѣсата открива Игрена и Агловаля).

Игрена. Разгледахъ вратитѣ. Три сж. Ще пазимъ голѣмата. . . другитѣ двѣ сж плътни и низки. Не се отварятъ никога. Тѣхнитѣ ключове сж загубени отдавна, а желѣзнитѣ брави сж залѣпени о стѣнитѣ. Помогнете ми да затворя тая — тя е по-тежка отъ градски врата. . . И здрава е тя — дори гърмътъ не би можалъ да проникне. . . Готовъ ли сте на всичко?

Агловаль (като сѣда на прага). Ще седна връхъ стѣпалата на прага — съ мечъ на колѣнѣ. . . Мисля, че не за пръвъ пѣтъ очаквамъ и будувамъ тука. . . а има минути, когато не разбирашъ всичко, което си спомняшъ. . . Азъ направихъ това, не помня кога. . . но никога не съмъ дрѣзналъ да вадя мечъ. . . Днесъ, той е тука, прѣдъ мене, макаръ моитѣ ржцѣ да сж безсилни вече, но искамъ да се помжча. . . Може би, врѣме е да се защитимъ, макаръ да знаемъ, че усилието не ще послужи за нищо. . .

(Белланжера, която носи Тентажилия на ржицѣ, излиза отъ съсѣдната зала).

Белланжера. Той бѣше буденъ. . . .

Игрена. Той е блѣденъ. . . Какво му е?

Белланжера. Не зная . . Той плачеше въ тишината.

Игрена. Тентажилъ. . .

Белланжера. Той гледа на другадѣ. . .

Игрена. Той не ме познава. . . Тентажилъ, дѣ си ти? — Твоята сестра ти говори. . . Какво гледашь тамъ? — Обърни се. . . ела, ние ще играемъ. . .

Тентажилъ. Не. . . не. . .

Игрена. Не искашь ли да играешъ?

Тентажилъ. Азъ не мога вече да ходя, сестро Игрена. . .

Игрена. Не можешъ вече да ходишь?.. Гледай, гледай, какво ти е тогава? — Да не си боленъ малко? . . .

Тентажилъ. Да. . .

Игрена. Дѣ те боли? — Кажи ми, Тентажилъ — и азъ ще те излѣкувамъ. . .

Тентажилъ. Не мога да кажа, сестро Игрена, — навсѣкждѣ.

Игрена. Ела тука, Тентажилъ. . . Ти добрѣ знаешъ, че моитѣ пригрѣдки сж понѣжни — и че на тѣхъ би се излѣкувалъ скоро. . . Дай ми го, Белланжера. . . Той ще седне на моитѣ скути — и ще му мине. . . Тамъ ти виждашь ли нѣщо? . . . Твоитѣ голѣми сестри сж тука. . . Тѣ сж край тебе. . .

ние ще те бранимъ, и злото не ще може да дойде . .

Тентажилъ. То е тамъ, сестро Игрена..
Защо не е свѣтло тука, сестро Игрена?

Игрена. Свѣтло е, мое дѣте. . . Висещата лампа не виждашъ ли ти?

Тентажилъ. Да, да. . . Тя не е голѣма. . . нѣма ли други?

Игрена. Защо ти сж други? Виждашъ всичко, което трѣба да се види. . .

Тентажилъ. Ахъ!

Игрена. А! твоитѣ очи сж дълбоки! . . .

Тентажилъ. И твоитѣ, сестро Игрена. . .

Игрена. Не забѣлѣзахъ тази утринъ. . .
Видѣхъ да възлиза. . . Не се знае точно какво душата вижда . .

Тентажилъ. Азъ не съмъ видѣлъ душата, сестро Игрена — Но защо Агловаль е тамъ, на прага?

Игрена. Почива си малко. . . Искаше да те цѣлуне прѣди да си легне. . . Чакаше да се събудишъ. . .

Тентажилъ. Какво е туй връхъ неговитѣ скути?

Игрена. Врѣхъ скутитѣ? Нищо не виждамъ връхъ скутитѣ му.

Тентажилъ. Не, не, има нѣщо. . .

Агловаль. Нищо, мое дѣте. . . Разглеждахъ своя старъ мечъ и го едвамъ познахъ. . . Служилъ ми е много години, но отъ нѣкое врѣме изгубихъ довѣрие въ него и мисля, че скоро ще се строши. . . Тука, при пазача, има

малко петно . . . Забълъзахъ, че стоманата загубва своя блъсъкъ и се попитахъ, дали не ще ни измѣни . . . Натезала е много душата ми днесъ. Какво искашъ ти да се прави? . . . Трѣба да се живѣе и очаква безочакваното . . . И сетнѣ, трѣба да дѣйствува човѣкъ, като да се надѣва . . . Има такива тежки вечери, когато безполезниятъ животъ ви задушва и вие бихте желали да затворите очи . . . късно е, — и азъ съмъ уморенъ . . .

Тентажилъ Той има рани, сестро Игрена . . .

Игрена. Дѣ?

Тентажилъ. На челото и рѣцѣтъ . . .

Агловаль. Това сж много стари рани, които вече не болятъ . . . Трѣба свѣтлината да пада връхъ тѣхъ тая вечеръ . . . Не си ли ги забълъзалъ досега?

Тентажилъ. Той изглежда печаленъ, сестро Игрена . . .

Игрена. Не, не, не е печаленъ, но е много уморенъ . . .

Тентажилъ. И ти, и ти си печална, сестро Игрена.

Игрена. Съвсѣмъ не, съвсѣмъ не, — ти виждашъ добрѣ, азъ се усмихвамъ . . .

Тентажилъ. И сестра Белланжера сжщо . . .

Игрена. Съвсѣмъ не, — и тя се усмихва . . .

Тентажилъ. Туй не е усмивка . . . Зная азъ добрѣ . . .

Игрена. Гледай; пригърни ме и мисли за друго нѣщо... (Пригръща го).

Тентажилъ. Защо, сестро Игрена? Защо ме заболява така, когато ме пригръщашъ?

Игрена. Заболява те?

Тентажилъ. Да... Не зная защо чувамъ да бие твоето сърце, сестро Игрена...

Игрена. Ти чувашъ да бие сърцето ми?

Тентажилъ. О! О! то бие, то бие, съкашъ би искало...

Игрена. Какво?

Тентажилъ. Не зная, сестро Игрена...

Игрена. Не трѣба безпричинно да се безпокоишъ, нито да говоришъ загадъчно... Гледай! твоитѣ очи сж влажни... Защо се вълнувашъ? И азъ — чувамъ твоето сърце, чувамъ го всѣкога, кагато пригръщашъ така... Тогава се говорятъ и казватъ нѣща, които гласътъ не изказва...

Тентажилъ. Азъ не чухъ тутакси...

Игрена. Защото тогава... О! но твоето!... какво му е?... То се пуква!...

Тентажилъ. (Извиква). Сестро Игрена Сестро Игрена!

Игрена. Какво?

Тентажилъ. Азъ чухъ!... Тѣ... Тѣ идатъ!

Игрена. Но кои тѣ?... Какво ти е?

Тентажилъ. Вратата! вратата! тамъ бѣха тѣ!...

(Пала гърбомъ връхъ skutитѣ на Игрена).

Игрена. Какво му е? . . . Той е . . . той е изгубилъ сваясь . . .

Белланжера. Внимавай . . . внимавай . . . Ще падне . . .

Агловаль (става безочаквано, съ мечъ въ ржка). И азъ чувамъ . . . ходятъ въ коридора.

Игрена. О!

(Мълчание, вслухватъ се).

Агловаль. Азъ чувамъ . . . Тамъ е цѣла тълпа . . .

Игрена. Тълпа . . . каква тълпа?

Агловаль. Не зная . . . чува се и не се чува . . . Тѣ не вървятъ като другитѣ същества, но тѣ идатъ . . . Тѣ пипатъ вратата . . .

Игрена, (като стиска развълнувана Тентажиля въ своитѣ пригрждки). Тентажилъ! . . . Тентажилъ!

Белланжера (като го пригръща едноврѣменно) И азъ също! . . . И азъ също! . . . Тентажилъ! . . .

Агловаль. Тѣ разклащатъ вратата . . . слушайте . . . тихо . . . тѣ шептятъ . . . тѣ се допиратъ . . .

(Чува се ключъ да скърца въ ключалката).

Игрена. Тѣ иматъ ключъ! . . .

Агловаль. Да . . . да . . . Азъ бѣхъ увѣренъ . . . Чакайте . . .

(Изправя се — държащъ високо мечъ — на послѣдното стѣпало. На двѣтѣ сестри:)

Елате! . . . И вие елате! . . .

(Мълчание. Вратата се открѣхва. Обезумѣлъ, Агловаль слага своя мечъ направо въ отвора и забожда острието между гредитѣ на рамката около вратата. Мечътъ се чупи съ трѣсъкъ подъ зловѣщия натискъ на прорѣза и неговитѣ части се търкалятъ и продължително звѣнтятъ по сълбитѣ; Игрена скача, носеща загубилия свѣсь Тентажилъ; и тя, и Белланжера, и Агловаль — съ напразни и огромни усилия се опитватъ да отгласнатъ вратата, която се отваря бавно, безъ да се чува или вижда нѣкой. Само студена и спокойна свѣтлина прониква въ залата. Въ тоя мигъ Тентажилъ се протѣга внезапно, дохожда на себе, изпуска продължителенъ викъ на освобождение и пригрѣща своята сестра. Прѣзъ врѣме на тоя викъ — вратата, която не се съпротивява вече, — се затваря изеднѣжъ подъ тѣхния натискъ, който тѣ не успѣватъ да възпрѣтъ).

Игрена. Тентажилъ! . . .

(Гледатъ се очудени).

Агловаль (който слуша на вратата). Азъ не чувамъ вече нищо. . .

Игрена (изумена отъ радостъ). Тентажилъ! Тентажилъ! . . . Видте! Видте! . . . Той

е спасенъ!... Вижте неговитѣ очи!... Виж-
дашъ синевата... Той ще заговори... Тѣ ви
дѣха, че се будова... Тѣ не посмѣха!... При-
гърни ни!... Пригърни ни, ти казвамъ азы!..
Пригърни ни!... Всички! всички!... До дъ-
ното на нашата душа!...

(И четирмата, съ очи пълни съ сълзи, се държатъ
тѣсно пригърнати).

ДЪЙСТВИЕ IV.

Коридоръ прѣдъ залата на прѣдното дѣйствие.

(Влизатъ забулени тритѣ служителки на царицата).

Първа служителка (която слуша на вратата). Тѣ не будуватъ вече. . .

Втора служителка. Безполезно бѣше да се чака. . .

Трета служителка. Тя иска да го извършимъ въ мълчание. . .

Първа служителка. Азъ знаехъ, че ще заспятъ. . .

Втора служителка. Отворете скоро. . .

Трета служителка. Врѣме е. . .

Първа служителка. Чакайте на вратата. Ще влѣзъ сама. Безполезно е да влѣземъ тритѣ. . .

Втора служителка. Наистина, той е много малъкъ. . .

Трета служителка. Трѣба да се пазимъ отъ старата. . .

Втората служителка. Вие знаете, че царицата не иска да знаятъ тѣ това. . .

Първа служителка. Не се бойте от нищо; всъкога ме чуватъ едвамъ...

Втора служителка. Влѣзте тогава; врѣме е.

(Първата служителка отваря съ внимание вратата на стаята и влиза).

Трета служителка. Ахъ!

(Мълчание. Първата служителка излиза отъ залата).

Втора служителка. Дѣ е той?

Първа служителка. Спи между се-стритѣ си. Той обгрѣща шиитѣ имъ съ своитѣ рѣцѣ; и тѣхнитѣ рѣцѣ го обгрѣщатъ сжщо... Азъ не ще мога да го извърша сама...

Втора служителка. Азъ ще ви по-могна...

Трета служителка. Да; влѣзте двѣ-тѣ... азъ ще бжда тука...

Първа служителка. Пазете се; тѣ знаятъ нѣщо... И трима се борѣха съ единъ лошъ сънъ...

(Двѣтѣ служителки влизатъ въ стаята).

Трета служителка. Тѣ всъкога го знаятъ, но тѣ не разбиратъ...

(Мълчание. Двѣтѣ служителки излизатъ отъ стаята).

Трета служителка. Е какво?

Втора служителка. И вие трѣба да дойдете... Не може да се отдѣлятъ...

Първа служителка. Когато имъ от-дѣлишь рѣцѣтѣ, тѣ ги затварятъ пакъ връхъ дѣтето...

Втора служителка. И дѣтето ги стиска все по-силно и по-силно...

Първа служителка. То почива, склонило чело върхъ сърцето на старата...

Втора служителка. И неговата глава се издига и отпада на нейната грждъ...

Първа служителка. Ние не ще можемъ да разтворимъ ржцѣтъ му...

Втора служителка. Тѣ сж потопени въ коситѣ на сестритѣ му...

Първа служителка. То стиска златна кждрица съ своитѣ зѣбки...

Втора служителка. Ще трѣба да се отрѣжатъ коситѣ на старата...

Първа служителка. А сжщо така и коситѣ на другата сестра, вие ще видите...

Втора служителка. Имате ли ножица?

Трета служителка. Да...

Първа служителка. Елате скоро; тѣ се раздвижватъ вече.

Втора служителка. Тѣхното сърце и тѣхнитѣ рѣсници биятъ едноврѣменно...

Първа служителка. Наистина, азъ видѣхъ синитѣ очи на старата...

Втора служителка. Тя ни гледаше, но не ни видѣ.

Първа служителка. Когато пипашъ едного отъ тѣхъ — другитѣ двама се сепватъ...

Втора служителка. Тѣ правятъ голѣми усилия, но не могатъ се раздвижи...

Първа служителка. Старата би искала да извика, но не ѝ се удава...

Втора служителка. Елате скоро; тѣ свѣкашѣ сж извѣстени...

Трета служителка. Старецътъ не е ли тамъ?

Първа служителка. Да, но спи въ кжта...

Втора служителка. Спи, склонилъ чело връхъ топката на своя мечъ.

Първа служителка. Той не знае нищо — и не сънува...

Трета служителка. Елате, елате: трѣба да го свѣршимъ...

Първа служителка. Съ мжка ще различите членоветѣ имъ...

Втора служителка. Наистина, тѣ се сплитатъ като у удавени...

Трета служителка. Елате, елате...

(Влизатъ въ стаята. Пълно мълчание, прѣкъсвано отъ въздишки и глухи шѣпоти на мжка, която сънътъ сподавя. Послѣ тритѣ служителки излизатъ бързишкомъ отъ тъмната зала. Едната отъ тѣхъ отнася въ своитѣ пригрждки спешия Тентажилъ, чиито ржчици, сгърчени отъ съня и отъ прѣдсмъртната мжка, го потапятъ изцѣло въ потока дълги златни кждри, похитени отъ коситѣ на двѣтѣ сестри. Тѣ избѣгватъ мълчишкомъ и когато стигатъ до дъното на коридора,

Тентажилъ, тутакси разбуденъ, изпуща гръмъкъ викъ на безнадежно отчаяние).

Тентажилъ (въ дъното на коридора).
А — ахъ! . . .

(Отново мълчание. Сетнѣ се чува какъ въ съседната стая се пробуждатъ и ставатъ безпокойно двѣтѣ сестри).

Игрена (отъ стаята). Тентажилъ! . . .
Дѣ е той? . . .

Белланжера. Нѣма го вече тука . . .

Игрена (съ разтеша мжка). Тентажилъ! . . .

Лампа! лампа! Запали я! . . .

Белланжера. Да . . . да . . .

Игрена. (Вижда се, прѣзъ отворената врата, да ходи по стаята, съ лампа въ ржка). Вратата е широко разтворена!

Гласътъ на Тентажиля (който ед-
вамъ се чува въ далнината). Сестро Игрена! . . .

Игрена. Той вика! . . . Той вика! . . .
Тентажилъ! . . . Тентажилъ! . . .

(Тя се втурва въ коридора. Белланжера иска да я послѣдва, но пада, загубила сваясь, връхъ стѣпалата на прага).

ДѢЙСТВИЕ V.

Голѣма желѣзна врата, подѣ мрачни сводове.

(Влиза Игрена, плаха, разчорлена, съ лампа въ ржка).

Игрена (като се обръща, изплашена).
Тѣ не ме послѣдваха. . . Белланжера! . . .
Белланжера! . . . Агловаль! . . . Дѣ сж тѣ? —
Казваха, че го обичать, а ме оставиха сама! . . .
Тентажилъ! . . . Тентажилъ! . . . О, това е исти-
на. . . Изкачихъ се, изкачихъ се по безчисле-
нитѣ стѣпала, между голѣмитѣ безжалостни
стѣни — и моето сърце не може вече да ме
съживи. . . Сѣкашъ сводоветѣ се движатъ. . .
(Опира се о стѣлповетѣ на свода). Ще падна. . .
О, моятъ бѣденъ животъ! Азъ го чувству-
вамъ. . . на край устнитѣ си, че иска да ме
напусне. . . Не зная, що сторихъ. . . Нищо не
видѣхъ, нищо не разбрахъ. . . Какво мълча-
ние! . . . Намѣрихъ всички тия златни кждри,
разпрѣснати по всички стѣлби и стѣни — и
ги послѣдвахъ. Азъ ги събрахъ. . . О! о! тѣ
сж много хубави! Малка верижка. . . малка
верижка. . . Що казахъ азъ? Спомнямъ си. . .
И това не вѣрвамъ азъ. . . Може би спя. . .

Не е важно всичко туй — и не е възможно... Не зная вече що мисля... Събуждатъ ви — и послѣ... Въ сжщность, виждате ли, въ сжщность трѣба да се обмисли... Казватъ туй, казватъ онуй, но душата слѣдва съвсѣмъ другъ пжть. Не познавашъ всичко, което я ожесточава... Азъ дойдохъ тука съ моята малка лампа... Тя не угасна отъ вѣтъра — по сълбата... Въ сжщность, какво ли трѣба да се мисли? Има много нѣща, които не сж опрѣдѣлени... Но има хора, които трѣба да ги знаятъ, защо не говорятъ тѣ? (Като разглежда край себе). Никога не съмъ виждала нищо подобно... Не мога да се кача по-високо — и всичко е затворено... Студено е... И тѣй тъмно, че човѣкъ би се страхувалъ да диша... Казватъ, че мрачинитѣ отравятъ... Има тждѣва една страшна врата... (— Приближава до вратата и я пипа). О! каква студена врата! . . Цѣла е отъ желѣзо, цѣла-цѣленичка — и нѣма ключалка... Отдѣ ли се отваря? Не виждамъ брави... Мисля да е залѣпена о стѣната... Не можешъ се изкачи по-високо . . нѣма вече стѣпала... (Като изпуца ужасенъ викъ). Ахъ! . . . още златни кждри, между крилата на вратата!... Тентажилъ! Тентажилъ! . . Ей-сега азъ, азъ чухъ да се затваря вратата!... Спомнямъ си! Спомнямъ си!... Трѣба! . . . (Чука лудо съ ржка и крака по вратата). О! Чудовище! Чудовище!... Тука сте вие!... Слушайте! Азъ ви хуля! Азъ ви хуля и плюя на васъ!...

(Чуватъ се леки удари отъ другата страна на вратата; послѣ гласътъ на Тентажилия се долавя съвсѣмъ слабо кръзь желѣзнитѣ крила на вратата).

Тентажилъ. Сестро Игрена, сестро Игрена...

Игрена. Тентажилъ!... Какво?... Тентажилъ, — ти ли си?...

Тентажилъ. Отвори скоро, отвори скоро!... Тя е тамъ!...

Игрена. О! О!... коя?... Тентажилъ, мой малъкъ Тентажилъ... Ти ме чувашъ?... Що има?... Какво се е случило?... Тентажилъ!... Не те ли нараниха? Дѣ си ти?... Тамъ ли си?...

Тентажилъ. Сестро Игрена, сестро Игрена!... Азъ умирамъ, ако ти ми не отворишь?

Игрена. Чакай, ще се помъча, чакай.. Отварямъ, отварямъ...

Тентажилъ. Но ти ме не разбирашь!... Сестро Игрена!... Нѣма време!... Тя не може да ме задържи... Азъ я ударихъ, ударихъ... Бѣгахъ... Скоро, скоро, тя пристига!...

Игрена. Ида, ида... дѣ е тя?

Тентажилъ. Не виждамъ нищо... но чувамъ... о! страхъ ме е, сестро Игрена, — страхъ ме е!... Скоро, скоро!... Отвори скоро!... За бога, сестро Игрена!...

Игрена (като пипа мжчително вратата). Азъ съмъ увѣрена, че ще намѣря... чакай малко... една минута... единъ мигъ...

Тентажилъ. Не мога вече, сестро Игрена... Тя дъха задъ мене...

Игрена. Нищо нѣма Тентажилъ, — мой малъкъ Тентажилъ, — не се страхувай... Само че не виждамъ...

Тентажилъ. Но азъ виждамъ твоята свѣтлина... Свѣтло е при тебе, сестро Игрена... Тука азъ не виждамъ вече...

Игрена. Виждашъ ли ме, Тентажилъ? Отдѣ се вижда? Тука нѣма процѣпъ...

Тентажилъ. Не, не, има единъ, но той е тѣй малъкъ!...

Игрена. Отъ коя страна? Тука ли?... кажи, кажи... Може би натамъ?

Тентажилъ. Тука, тука... Не чувашъ ли? Азъ удрямъ...

Игрена. Тука ли?

Тентажилъ. По-горѣ... Но той е тѣй малъкъ!... Дори игла не може прѣмина!...

Игрена. Не бой се, азъ съмъ тука...

Тентажилъ. О! Азъ чувамъ, сестро Игрена!... Тегли! Тегли! Трѣба да се тегли! Тя пристига!... Ако би могло да отворишъ малко... съвсѣмъ малко... защото азъ съмъ тѣй жалъкъ!...

Игрена. Нѣмамъ вече ногти, Тентажилъ. Теглихъ, блѣскахъ, чукахъ!... Чукахъ! (Чука пакъ и гледа да разклати непоклатимата врата). Не чувствувамъ вече своитѣ два прѣста... Не плачи... Туй е отъ желѣзото...

Тентажилъ (като стене безнадежно). Нѣмашъ ли нѣщо, за да отворишъ, сестро Игре-

на? . . Съвсѣмъ нищо, съвсѣмъ нищо . . а азъ бихъ могълъ, мила . . защото съмъ тѣй малъкъ, тѣй малъкъ . . ти ме знаешъ добръ . .

Игрена. Само лампа имамъ, Тентажилъ... Ето! Ето! . . . (Чука силно по вратата съ своята глинена лампа, която угасва и се счупва). О! . . . Какъ потъмнѣ изеднѣжъ! . . . Тентажилъ, дѣ си ти? . . . О! слушай, слушай! . . . Не можешъ ли отвори отвѣтрѣ? . . .

Тентажилъ. Не, не; нѣма нищо тука . . . Съвсѣмъ нищо не усѣщамъ . . . Малкия свѣтълъ процѣпъ не виждамъ вече . . .

Игрена. Какво ти е, Тентажилъ? . . . Почти не те чувамъ вече . . .

Тентажилъ Сестрице, сестро Игрена? . . . Невъзможно е вече . . .

Игрена. Що става тамъ, Тентажилъ? . . . Дѣ отивашъ ти? . . .

Тентажилъ. Тждѣва е тя! . . . Нѣмамъ вече сила. — Сестро Игрена, сестро Игрена? . . . Азъ я чувствувамъ! . . .

Игрена. Кого? Кого? . . .

Тентажилъ. Не зная . . . Не виждамъ . . . Но невъзможно е вече! . . . Тя . . . тя ме залови за гърлото . . . Тя сложи ржка на гърлото ми . . . О! О! сестро Игрена, ела тука . . .

Игрена. Да, да . . .

Тентажилъ. Колко е тъмно! . . .

Игрена. Противи се, брани се, драци я! . . . Не се страхувай . . . Една минута само . . . и азъ съмъ тамъ . . . Тентажилъ! Тентажилъ! отвори ми! . . . на помощ! . . . дѣ си ти? . . .

Азъ ще ти помогна... цѣлуни ме... прѣзь... прѣзь вратата... тука... тука...

Тентажилъ (сѣвсѣмъ слабо). Тука... тука... сестро Игрена...

Игрена Тука, тука цѣлувамъ азъ, чувашъ ли ме? още! още!

Тентажилъ (все по-слабо и по-слабо). И азъ цѣлувамъ... тука... сестро Игрена!... Сестро Игрена!... О!... (Чува се какъ пада малъкъ групъ задъ желѣзната врата).

Игрена. Тентажилъ!... Тентажилъ!... Що направи ти?... — Върнете го! върнете го!... за бога, върнете го!... Азъ не чувамъ вече... — Какво правите вие?... Не го наранявате, нели?... Той е бѣдно дѣте!... Не се противи... Гледайте, гледайте... Азъ не съмъ зла... Колѣничихъ... Върни ни го, азъ те моля!... Не само за мене, ти го знаешъ... Ще направя всичко каквото поискате... Азъ не съмъ лоша, вие виждате... Азъ ви моля съ скръстени ръцѣ... Сгрѣшихъ... Напълно се подчинявамъ, ти виждашъ добрѣ... Азъ загубихъ всичко, което имахъ... Трѣбаше по другъ начинъ... Толкова нѣща има, които ме бѣха измѣчили по-силно... ако ти обичашъ да измѣчвашъ... Ти ще видишъ... Но това бѣдно дѣте не е направило нищо... Туй, което казвахъ азъ, е невѣрно... Но не знаехъ... Знамъ добрѣ, че вие сте много добра... Трѣба най-послѣ да му простите!... Той е толкова младъ, толкова хубавъ и толкова малъкъ!... Вие виждате, че това е невѣз-

можно!... Той слага своитѣ рѣчици на шията ви; своята устаца на устата ви; и самъ Богъ не би се противилъ повече... Вие ще отворите, нели? .. Азъ не искамъ почти нищо... Потрѣбенъ ми е само за мигъ, само за единъ.. — единчѣкъ мигъ... Азъ не си спомнямъ. . . ти разбирашъ... Нѣмахъ врѣме... Почти ни трѣба нищо, за да мине той... Не е мжно..е (Дълго неумолимо мъчание). — Чудовище!... Чудовище!... Азъ — плюя!...

(Тя прималѣва и продължава кротко да стене съ рѣцѣ прострѣни къмъ вратата въ мрачинитѣ).

Издания на „ХЕМУСЪ“

Акционерно Д-во за книгопечатане и издателство
(Основенъ капиталъ на Д-вото 3,000,000 л.).

Универсална Библиотека „ХЕМУСЪ“

Подъ печать:

- Софусъ Михаелисъ — Вѣченъ сънь. Романъ
Чарлзъ Дикенсъ — Коледна пѣсенъ. Повѣсть
Арвидъ Эрнефелтъ — Титъ, Разрушителтъ на
Ерусалимъ.
Уйлиамъ Шекспиръ — Хамлетъ. Трагедия
„ „ — Юлий Цезарь. Трагедия
„ „ — Краль Лиръ. Трагедия
„ „ — Венера и Адонисъ. Поема
Перò — Вълшебни приказки. Разкази
Гюи де Мопасанъ — Единъ Животъ. Романъ
„ „ — Ивета. Повѣсть
„ „ — Лоена Топка. Повѣсть
„ „ — Домъ Телие. Повѣсть
Кнутъ Хамсунъ — Мистерии. Романъ
„ „ — Панъ. Романъ
„ „ — Странникътъ тихо свирѣ.
Романъ

„ХЕ МУ СЪ“

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО ЗА КНИГОПЕЧАТАНЕ И ИЗДАТЕЛСТВО
СОФИЯ, ГРАФЪ ИГНАТИЕВЪ, 3

ИЗЛЪЗОХА ОТЪ ПЕЧАТЪ:

ЕЛИНЪ ПЕЛИНЪ, *Пижо и Пендо*. Изд. II Ц. 4 л.

ЕЛИНЪ ПЕЛИНЪ, *Разкази*. Т. I. Изд. III. Ц. 8 л.

ЕЛИНЪ ПЕЛИНЪ, *Разкази* Т. II. Изд. III. Ц. 8 л.

И. ТУРГЕНЕВЪ, *Първа Любовь*. Повѣсть. Ц. 2'50 л.

Б. КЕЛЕРМАНЪ, *Ингеборгъ*. Романъ. Ц. 6'50 л.

КАЗИМИРЪ ТЕТМАЙЕРЪ, *Бездна*. Цѣна 3'50 л.

И. А. КРИЛОВЪ, *Басни*, съ статия отъ В. Г. Бѣлински. Издание II. Цѣна 1 левъ.

МАЙНЪ-РИДЪ, *Дяволски Островъ*. Романъ. Ц. 4 л.

ЕВРИПИДЪ, *Медя*. Драма. Издание II. Цѣна 2 л.

ГЪОТЕ, *Фаустъ ч. I*. Трагедия. Изд. II. Цѣна 4'50 л.

МАКСИМЪ ГОРКИ, *Коноваловъ*. Разказъ. Ц. 2 л.

АРИСТОФАНЪ, *Облаци*. Комедия. Изд. II. Ц. 3 л.